

Jerome
Klapka Jerome

Tři muži ve člunu

Tři muži ve člunu

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Milan Žáček, 1990, 2023

Cover © Adéla Korbelařová, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5498-4 (pdf)

Jerome
Klapka Jerome

Tři muži ve člunu

(O PSU NEMLUVĚ)

přeložil Milan Žáček

$\frac{1}{4}$
00

Kapitola první

Tři marodi. — Trápení George a Harrise. — Oběť sta sedmi smrtelných chorob. — Užitečný recept. — Léčba jaterních neduhů u dětí. — Shodujeme se, že jsme přepracovaní a potřebujeme odpočinek. — Týden na širém moři? — George navrhuje řeku. — Montmorency vznáší námitku. — Původní návrh schválen většinou, třech ku jednomu.

Byli jsme čtyři – George, William Samuel Harris, já a Montmorency. Seděli jsme u mě v pokoji, pokuřovali a bavili se o tom, jak jsme na tom špatně – špatně z medicínského hlediska, samozřejmě.

Všichni jsme se cítili bídne a náš stav nás začínal dosti zneklidňovat. Harris řekl, že se mu občas tak prazvláštně zamotá hlava, až ztratí ponětí, co vůbec dělá. George pak dodal, že i *jemu* se někdy zatočí hlava tak, že ani on neví, co dělá. Já jsem měl zase patálie s játry. Věděl jsem, že mám patálie s játry, poněvadž jsem si zrovna nedávno přečetl věstník jaterních léčiv, v němž byly detailně vylíčeny nejrůznější symptomy, podle nichž mohl člověk poznat, kdy má patálie s játry. Měl jsem je všechny.

Je to nadmíru zvláštní, ale ještě nikdy jsem nečetl medicínský věstník, aby mě to nepřivedlo k závěru, že trpím nemocí,

o níž se v něm pojednává, a to v její nejagresivnější podobě. Ve všech případech se mi zdá, že diagnóza se do puntíku shoduje se všemi pocity, které zakouším.

Pamatuji se, jak jsem jednoho dne zašel do Britského muzea, abych si nastudoval něco o léčbě jistého drobného neduhu, který mě začínal trápit – šlo patrně o sennou rýmu. Vyhledal jsem si potřebný svazek a přečetl si vše, co jsem se potřeboval dozvědět. Pak jsem v nestřeženém okamžiku začal knihou bezmyšlenkovitě listovat a bez zájmu si povšechně pročítat další nemoci. Už jsem zapomněl, do které choroby jsem se ponořil nejdříve – vím jen, že šlo o jakousi strašlivou, pustošivou metlu lidstva – a než jsem pročetl polovinu soupisu „prvotních příznaků“, s ohromením jsem si uvědomil, že jsem jejím nositelem.

Chvilí jsem tam seděl ztuhlý hrůzou a pak jsem se v odevzaném zoufalství opět jal otáčet stránky. Narazil jsem na břišní tyfus – přečetl jsem si příznaky – a zjistil jsem, že břišní tyfus mám, vlastně jsem ho musel mít už několik měsíců, aniž jsem si to uvědomoval – a napadlo mě, čím dalším asi ještě trpím. Otočil jsem na tanec svatého Víta – jak jsem očekával, byl jsem stížen i jím. Začala mě popadat zvědavost, jak na tom vlastně jsem, a rozhodl jsem se, že svému zdravotnímu stavu přijdu na kloub: postupoval jsem tedy podle abecedy – vyhledal jsem si abscesy, zjistil, že trpím i jimi a že akutní stadium nastane přibližně za čtrnáct dní. S úlevou jsem seznal, že Brightovu nemoc mám jen v mírné formě, a pokud jde jen o ni, mohu žít ještě několik dalších let. Cirhózu jater jsem měl s těžkými komplikacemi a s dávivým kašlem jsem se podle všeho už narodil. Svědomitě jsem prošel všechna písmena abecedy a došel k závěru, že jediný neduh, kterým netrpím, je poporodní deprese.

Toto zjištění se mě zpočátku poněkud dotklo, nevěděl jsem, jestli se nemám cítit uražený. Proč netrpím poporodní depresí? K čemu tato nespravedlivá výjimka? Za chvíli ve mně však

převládly méně sobecké pocity. Uvědomil jsem si, že všechny ostatní dosud medicínsky popsané nemoci mám, moje ješitnost tedy tolik neutrpěla a došel jsem k závěru, že se obejdu i bez poporodní deprese. Pakostnice v tom nejzhorbnějším stadiu mě zachvátila, aniž jsem si jí všiml, a žlutou zimnici jsem patrně trpěl už od jinošských let. Po žluté zimnici na seznamu nefigurovaly už žádné další choroby, a tak jsem došel k přesvědčení, že je se mnou jinak všechno v pořádku.

Seděl jsem a přemítal. Napadlo mě, jakým musím být z lékařského hlediska zajímavým případem, jakým bych byl přínosem pro výuku! Kdybych byl studentům k dispozici, nemuseli by už chodit po pacientech. V jedné osobě bych zastoupil všechny pacienty sám. Stačilo by jim, aby chodili za mnou, načež by jen převzali diplom.

Pak jsem se zamyslel, kolik života mi ještě zbývá. Pokusil jsem se sám sebe prohlédnout. Chtěl jsem si nahmatat tep. Napřed jsem žádný tep necítil. Pak najednou jako by se probudil. Vytáhl jsem hodinky a změřil ho. Napočítal jsem sto čtyřicet sedm úderů za minutu. Pokusil jsem se poslechnout si srdce. Srdce jsem nenašel. Přestalo tlouct. Po této zkušenosti jsem sice nutně dospěl k závěru, že celou dobu muselo být na svém místě a tlouct, ale svůj počáteční dojem nedokážu vysvětlit. Poplácával jsem se po přední části těla, od místa, kde tuším pas, až k hlavě, pak i trochu po stranách, a dokonce na zádech. Nic jsem však necítil ani neslyšel. Zkusil jsem se podívat na jazyk. Vyplázl jsem ho, jak to jen šlo, přivřel jsem jedno oko a snažil se ho prozkoumat druhým. Dohlédl jsem pouze na špičku, ale už ta mě utvrdila v dojmu, že mám spálu.

Do čítárny jsem vstoupil jako spokojený zdravý člověk. Ven jsem se vyploužil jako zubožená troska.

Šel jsem navštívit svého doktora. Je to můj starý známý, a kdykoli mám dojem, že se mnou něco je, změří mi tep, podívá

se mi na jazyk a promluví se mnou o počasí, to vše zpravidla jen tak. Napadlo mě tedy, že bych k němu nyní mohl zajít a udělat mu radost. Říkal jsem si: „Každý doktor potřebuje praxi. Nabídnou se mu. Na mně se procvičí víc než na sedmnácti stech obyčejných, nikterak zvláštních pacientech, netrpících obvykle více než dvěma nemocemi.“ Vydal jsem se k němu bez meškání. Přivítal mě slovy:

„Tak copak s tebou je?“

Odpověděl jsem:

„Nebudu tě zdržovat, kamaráde, a sáhodlouze ti líčit, co se mnou je. Život je krátký, a než domluví, nemusel by ti stačit. Řeknu ti tedy, co se mnou není. Nemám poporodní depresi. Neřeknu ti, proč ji nemám, ale skutečnost je taková, že mě nesklátila. Zato mám všechno ostatní.“

A sdělil jsem mu, jak jsem na to všechno přišel.

Nato mi otevřel ústa, prohlédl si mě, chytil mě za zápěstí, a když jsem to nejméně čekal, udeřil mě do hrudi – což nazývám zákeřností – a hned poté do mě z boku vrazil hlavou. Pak se posadil, vypsál recept, přeložil ho a podal mi ho. Vložil jsem si ho do kapsy a odešel.

Nepodíval jsem se na něj. Zašel jsem rovnou do nejbližší lékárny a svěřil ho do povolaných rukou. Lékárník si recept přečetl a pak mi ho vrátil.

Takové věci prý nevede.

Namítl jsem:

„A to jste lékárník?“

Odpověděl:

„Jsem lékárník. Kdybych provozoval koloniál a rodinný hotel v jednom, snad bych vám mohl vyhovět. Ale status lékárníka mě poněkud svazuje.“

Recept jsem si přečetl. Stálo na něm:

*1× půlkilový biftek, k tomu
1× půllitr piva, jednou za 6 hodin.
1× patnáctikilometrová vycházka každé ráno.
1× vždy úderem jedenácté večer ulehnout do postele.
A nezatěžovat hlavu věcmi, kterým nerozumíš*

Pokynů jsem se držel a mohu spokojeně konstatovat, že mám-li mluvit za sebe, o život jsem nepřišel a stále držím.

Pokud se mám vrátit do současnosti a k věstníku jaterních léčiv, všechny příznaky jsem na sobě neklamně rozeznal, včetně toho hlavního, „všeobecné nechuti k práci všeho druhu“.

Mé utrpení v tomto ohledu nedokáže vyličit žádný jazyk světa. Tento neduh mě souží už od nejútlejšího dětství. Když jsem byl malý chlapec, nebylo skoro dne, kdy bych se s touto chorobou nemusel potýkat. Nikdo tehdy nevěděl, že za vším vezí churavějící játra. Lékařská věda se za oněch časů nacházela v mnohem primitivnějším stavu a lékaři mé útrapy přisouvali lenosti.

„Tak co, ty jeden malý líný darebáku,“ slýchal jsem doma, „vstaň už konečně a začni dělat něco užitečného, slyšíš?“ Nemohli samozřejmě vědět, že stonám.

A neléčili mě pilulkami, dávali mi přes uši. A třebaže se to může zdát podivné, pohlavky mě dokázaly docela často vyléčit – na nějakou dobu. Jedna přes uši tehdy udělala mým játrům lépe a povzbudila mě k tomu, abych okamžitě vstal a pustil se bezodkladně do práce, kterou bylo třeba vykonat, víc, než to teď svede celá krabička léků.

Však víte, jak to bývá – jednoduché staromódní postupy jsou někdy účinnější než všechny léky světa.

Asi půlhodinku jsme jen tak seděli a popisovali si navzájem své neduhy. Vysvětloval jsem Georgeovi a Williamu Harrisovi, jak se cítím ráno při vstávání, a William Harris nám vyložil, jak

se cítí, když uléhá. George stál na předložce u krbu a mistrným hereckým výkonem nám ilustroval, jak se cítí v noci.

George si ale jen namlouvá, že je nemocný, věřte mi, ve skutečnosti je zdravý jako rybička.

V tu chvíli zaklepala na dveře paní Poppetsová a zeptala se, zda jsme připraveni k večeři. Žalostně jsme se na sebe usmáli a odpověděli, že bychom se mohli pokusit něco pozít. Harris řekl, že trocha toho jídla v břiše dokáže často udržet nemoc v šachu. Paní Poppetsová tedy přinesla podnos, my se sesedli kolem stolu a trochu se porýpali v hovězím na cibulce a rebarborovém koláči.

Musel jsem být tehdy hodně zesláblý, protože si vzpomínám, že už asi po půlhodině mě přešla veškerá chuť k jídlu – což je pro mě nezvyklé –, a dokonce jsem odmítl sýr.

Jakmile jsme dostáli své povinnosti, dolili jsme číše, zapálili si dýmky a vrátili se k debatě o zdravotním stavu. Nikdo z nás si nebyl jistý, co se to s námi vlastně děje, nicméně jsme byli všichni zajedno v názoru, že za naše nesnáze – ať už by se daly nazvat jakkoli – může přepracování.

„Potřebujeme odpočinek,“ pravil Harris.

„Odpočinek a naprostou změnu prostředí,“ dodal George. „Přílišný nápor na naše mozková centra zapříčinil všeobecnou ochablost tělesného systému. Duševní rovnováhu nám navrátí pouze změna prostředí a skutečnost, že nebudeme nuceni neustále přemýšlet.“

George má bratrance, kterého na policejních seznamech výtržníků zpravidla uvádějí s dodatkem „student medicíny“, takže z našeho přítele jako by také někdy zcela přirozeně promluvil rodinný lékař.

S Georgem jsem souhlasil a navrhl jsem, abychom si vyhlédli nějaké odlehlé, starosvětské místočko, daleko od hlučícího davu, v jehož ospalých uličkách bychom mohli v sladkém snění

strávit prosluněný týden – nějaký polozapomenutý kout střežený vílami, mimo dosah světského halasu – nějaké malebné orlí hnízdo vystavěné na útesech Času, kam by příboj devatenáctého století doléhal jen v podobě vzdáleného a slabého šelevení.

Harris řekl, že to podle něj bude otrava. Dodal, že ví, jaké místo mám asi na mysli: všichni tam chodí spát se slepicemi, za nic na světě tam neseženete sportovní týdeník a do nejbližší trafiky pro tabák to máte nejmní šestnáct kilometrů.

„Ne,“ zavrtěl hlavou Harris, „jestliže chcete odpočinek a změnu, nic se nevyrovná výletu na moře.“

Já jsem se proti výletu na moře ostře ohradil. Taková plavba člověku prospěje, když si ji může dopřávat několik měsíců, ale má-li týden, nemůže být nic horšího.

Vyplujete v pondělí skálopevně přesvědčení, že si to opravdu užijete. Povzneseně zamáváte přátelům na břehu, zapálíte si svou největší dýmku a začnete si vykračovat po palubě jako zosobnění kapitána Cooka, sira Francise Drakea a Kryštofa Kolumba dohromady. V úterý si už přejete, abyste se na moře nevydali. Ve středu, ve čtvrtek a v pátek toužíte umřít. V sobotu dokážete pozřít trochu hovězího vývaru a vydržíte sedět na palubě, a když se vás dobrosrdeční lidé ptají, jak se cítíte, odpovídáte jim rozpačitým, sladkým úsměvem. V neděli se opět postavíte na nohy a začnete přijímat tuhou stravu. A v pondělí dopoledne, když stojíte s deštníkem a taškou v ruce u zábradlí a čekáte, až opět spočinete na břehu, se vám výlet začne konečně dokonale zamlouvat.

Vzpomínám si, jak se kdysi vydal ze zdravotních důvodů na krátkou plavbu po moři můj švagr. Koupil si zpáteční lístek do lůžkové kajuty z Londýna do Liverpoolu. Když doplul na místo, jeho jedinou starostí bylo, jak se lístku zpět zbavit.

Vyprávěl, že ho nabízel po celém městě s neuvěřitelnou slevou. Nakonec se mu ho podařilo prodat za osmnáct pencí

sinalému mladíkovi, kterému zrovna jeho lékař doporučil cestu k moři a nějakou tu tělesnou aktivitu.

„K moři!“ zvolal švagr a vděčně mu vtiskl lístek do ruky, „uví-
díte, že na to do smrti nezapomenete. A pokud jde o tu tělesnou
aktivitu, stačí, když budete jen tak sedět na palubě, a zacvičíte
si víc, než kdybyste metal kozelce na souši.“

Švagr se pak vrátil vlakem. Říkal, že Severozápadní dráhy
jeho zdraví prospívají dostatečně.

Jiný můj známý se vydal na týdenní okružní plavbu podél po-
břeží. Než vypluli, přišel za ním stevard a zeptal se ho, zda chce
platit jednotlivě za každé jídlo, nebo uhradí celou cenu předem.

Stevard mu doporučil druhou možnost, protože vycháze-
la mnohem levněji. Řekl mu, že celý týden ho přijde jen na
dvě libry a pět šilinků. Sdělil mu, že k snídani se bude podávat
ryba, po níž bude následovat maso pečené na rožni. Oběd je
stanoven na jednu hodinu a sestává ze čtyř chodů. Večeře je
v šest – tvoří ji polévka, ryba, předkrm, pečená kýta, drůbež,
salát, moučník, sýr a zákusek. Druhá lehká večeře sestávající
z masa je podávána v deset.

Známý se rozhodl zaplatit předem (je to přece jen jedlík)
a požadovanou částku dvě libry a pět šilinků uhradil.

Čas oběda nastal, když se vzdalovali od Sheerness. Neměl
takový hlad, jak si myslel, že snad bude mít, a tak se spokojil
s kouskem vařeného hovězího a trochou jahod se šlehačkou.
Odpoledne se věnoval přemítání a jednu chvíli se mu zdálo,
že celé týdny nejedl nic jiného než vařené hovězí, jindy mu
připadalo, že se celá léta neživil ničím jiným než jahodami se
šlehačkou.

Hovězí ani jahody se šlehačkou na tom nebyly o nic lépe –
jako by jim něco nešlo k duhu.

V šest mu posádka přišla říct, že je připravena večeře. Ozná-
mení ho nikterak nenadchlo, měl však pocit, že by si měl užít

svých dvou liber a pěti šilinků, a tak šátraje po lanech a po všem, co mu přišlo pod ruce, sešel do jídelny. Pod žebříkem ho uvítala libá vůně cibule a teplé šunky, která se mísila se smaženou rybou a zeleninou. Poté k němu přistoupil s úlisným úsměvem stevard a zeptal se ho:

„Čím vám mohu posloužit, pane?“

„Vyveďte mě odsud,“ zněla sotva znatelná odpověď.

Rychle ho tedy vynesli, opřeli ho o zábradlí na závětrné straně a nechali ho tak.

Další čtyři dny vedl prostý a bezúhonný život, kdy přežíval na tenkých kapitánských sušenkách (nepatřily kapitánovi, to se jen tak jmenovaly) a vodě s bublinkami. Když se přiblížila sobota, začalo mu to být málo a dopřál si slabý čaj a suchý toust, v pondělí se pak už ládoval kuřecím vývarem. Loď opustil v úterý, a když se mu vzdalovala od mola, lítostivě za ní upíral vlahý zrak.

„Odplouvá v dál,“ říkal si, „odplouvá i s jídlem v ceně dvou liber, které je jen a jen moje, s jídlem, které jsem nesnědl.“

Nechal se slyšet, že kdyby mu dopřáli den navíc, nejspíš by manko dokázal srovnat.

Výletu na moře jsem se tedy postavil. Vysvětlil jsem přátelům, že nikoli kvůli sobě. Mně se špatně nikdy nedělá. Ale bojím se o George. George pravil, že by nedošel žádné újmy a výlet by se mu nejspíš líbil, ale mně a Harrisovi radil, abychom o moři ani nepřemýšleli, neboť si byl jistý, že bychom to oba odstonali. Harris řekl, že mu pořád zůstává záhadou, jak lidé mohou podlehnout mořské nemoci – myslí si, že to dělají schválně a jen ji předstírají – a dodal, že sám už několikrát chtěl, aby ho mořská nemoc skolila, ale nikdy se mu to nepodařilo.

Pak nám vyprávěl historky, jak se plavil přes Lamanšský průliv za tak příšerného počasí, že pasažéři museli být připoutáni

k lehátkům, přičemž on a kapitán byli jedinými dvěma živými dušemi na palubě, kterým nebylo zle. Při jiné příležitosti vydržel pro změnu on a druhý důstojník, každopádně zpravidla to býval on a jeden další člověk. Pokud to nebyl on a někdo jiný, býval to on sám.

Je mimořádně zvláštní, že nikdo nedostane mořskou nemoc na souši. Na moři narazíte na spousty lidí, kteří jsou na tom věru zle, jsou jich celé lodě, ale na souši jsem ještě nepotkal člověka, který by věděl, jaké to je, trpět mořskou nemocí. Je mi záhadou, kde se na pevnině ukrývají ty tisícovky churavějících námořníků, kterými se to na každé lodi jen hemží.

Pokud by všichni lidé byli jako ten chlapík, kterého jsem onehdy viděl na lodi do Yarmouthu, tuto zdánlivou záhadu bych docela snadno rozluštil. Vzpomínám si, že loď ještě nebyla daleko od southendského mola a on se už v nebezpečném úhlu vykláněl z okénka. Přiblížil jsem se k němu a pokusil se ho zachránit.

„Poslyšte! Nevyklánějte se tak,“ řekl jsem a zatřásl mu ramenem. „Přepadnete do moře.“

„Opravdu? Už aby to bylo,“ zněla jediná odpověď, kterou jsem z něho dostal. Nechal jsem ho tedy být.

Za tři týdny jsem ho potkal v kavárně jednoho hotelu ve městě Bath, když rozmlouval o svých cestách po moři a vášnivě vysvětloval, jak je moře blízké jeho srdci.

„Žaludek na vodě, to neznám!“ reagoval na závistivou poznámku uhlazeně vypadajícího mladíka. „Inu, přiznávám, že jednou jsem měl trochu divný pocit. Bylo to nedaleko Hornova mysu. Druhý den plavidlo ztroskotalo.“

Ozval jsem se:

„Necítíl jste se druhdy trochu nesvůj u mola v Southendu a nechtěl jste, aby vás přehodili přes palubu?“

„Molo v Southendu?“ zareagoval s nechápavým výrazem.

„Ano, plavili jsme se do Yarmouthu, minulý pátek tomu byly tři týdny.“

„Ach ano,“ odpověděl a rozzářil se, „už si vzpomínám. Toho odpoledne mě vskutku bolela hlava. Víte, mohly za to ty nakládané okurky. Byly to ty nejstrašnější okurky, jaké jsem kdy na seriózní lodi ochutnal. I vy jste si dal?“

Pokud jde o mě, objevil jsem výtečnou preventivní metodu proti mořské nemoci spočívající v balancování na palubě. Postavíte se doprostřed lodi, a jak se loď naklání a houpe, pohybujete tělem tak, abyste si pořád drželi vzpřímenou pozici. Když se zvedne příď, nakloníte se kupředu, až se nosem skoro dotýkáte paluby, a když stoupá záď, zakloníte se. Několik hodin to tak člověk vydrží, ale celý týden se balancovat nedá.

George poznamenal:

„Vydejme se na řeku.“

Tam si prý budeme moci dopřávat čerstvého vzduchu, cvičení a klidu, přičemž neustálé změny prostředí nám zaměstnají mysl (včetně toho mála, co zbývá Harrisovi), tvrdá práce nám povzbudí chuť k jídlu a bude se nám krásně spát.

Harris se nechal slyšet, že podle něj by Georgeovi nemělo být dovoleno dělat nic, po čem by byl ještě ospalejší, než obvykle je, neboť bychom mohli čelit vážnému nebezpečí.

Řekl, že neví, jak by George mohl spát víc, než spává teď, protože den má koneckonců jen čtyřiadvacet hodin, v létě stejně jako v zimě. Myslí si však, že pakliže by George vyspával déle, mohl by být rovnou prohlášen za mrtvého a ušetřit za stravu a ubytování.

Harris dodal, že jemu osobně řeka vyhovuje do posledního puntíku. Nevím sice, co to poslední puntík je, ale mám za to, že míra uspokojení bude rozhodně větší než u puntíku prvního. Zdá se navíc, že řeka vyhovuje úplně všem, a to jí lze připsat jediné k dobru.

I mně tedy vyhovovala do posledního puntíku a spolu s Harrisem jsme se shodli, že je to od George dobrý nápad, přičemž jsme to řekli tónem, který jaksi naznačoval, že nás překvapuje, že George může mluvit tak rozumně.

V naší skupince tato myšlenka nesklidila ohlas pouze u Montmorencyho. Tomu řeka nikdy nevoněla.

„Vám se to řekne, kamarádi,“ prohlásí Montmorency, „vám se líbí, ale mně ne. Nemám na ní co dělat. Přírodní scenérie mě nechávají chladným, a navíc nekouřím. Když uvidím vodní kysu, stejně nezastavíte, a když budu chtít spát, začnete s lodí vyvádět kdovíjaké kousky a převrhnete mě přes palubu. Mám-li mluvit za sebe, celá tato záležitost s řekou mi přijde jako kapitální nesmysl.“

Byli jsme však tři proti jednomu, a návrh byl tedy schválen.

Kapitola druhá

Naše záměry. — Slasti nocování „pod širákem“ za příjemných nocí. — Slasti téhož za deštivých nocí. — Docházíme ke kompromisu. — Montmorency, první dojmy. — Obavy, zda není pro tento svět příliš dobrý, následně zamítnuty jako neopodstatněné. — Zasedání se odročuje.

Vytáhli jsme mapy a začali zvažovat své záměry.

Dohodli jsme se, že vyrazíme následující sobotu z Kingstonu. Na místo dorazím spolu s Harrisem už ráno, zajedeme ve člunu do Chertsey a tam se k nám připojí i George, který se dostane z centra Londýna až někdy odpoledne. (George chodí každý den mezi desátou a čtvrtou spát do banky, výjimkou jsou soboty, kdy ho probouzejí a vynášejí ven už ve dvě.)

Budeme spát pod širákem, anebo budeme přespávat v hostincích?

Já a George jsme byli pro „širák“. Měli jsme za to, že to bude nespoutané a divoké, jako za dávných časů našich předků.

Zlatavá vzpomínka na mrtvé slunce se pomalu vytrácí ze srdce chladných, smutných oblaků. Ptáci, tiší jako truchlící děti, přestávají zpívat a majestátní ticho halící domovinu vodstev, kde zmírá poslední dech uhasínajícího dne,

narušuje pouze tklivé volání vodní slípky a drsné skřehotání chřástala.

Z potemnělých hvozdů po obou stranách řeky se jako šerý stín neslyšně plíží přízračná armáda noci připravená zahnat na ústup poslední voj světla a přesunout se na neviditelných, tichounkých nohách nad vlnící se travu a do vzdychajícího rákosí. Noc, usazená na svém ponurém trůnu, obepíná svými černými křídly tmavnoucí svět a ve svém iluzorním paláci, ozářeném bledými hvězdami, tiše přebírá žezlo vlády.

Pak vyjíždíme se svou malou loďkou do nějaké klidné zátoky, stavíme stan, vaříme si skromnou večeři a jíme. Poté si plníme a zapalujeme mohutné dýmky a pouštíme se do konverzace, jež se libě nese do vůkolní noci. V přestávkách našeho hovoru si řeka dovádějící kolem loďky žvatlá o zvláštních starobylých příbězích a tajemstvích, potichu si prozpěvuje dávnou dětskou píseň, kterou si pobrukuje už tolik tisíciletí – a kterou si ještě mnoho tisíciletí pobrukovat bude, než její hlas zdrsní a zestárne –, píseň, o níž si my, kteří jsme se naučili milovat její proměnlivou tvář, kteří tak často spočíváme na její poddajné hrudi, myslíme, že jí jaksí rozumíme, ačkoli bychom její příběh slovy vylíčit nedokázali.

Sedíme na břehu, zatímco měsíc, který ji také miluje, se k ní sklání, aby jí vtiskl bratrský polibek a důvěrněji objal svými stříbřitými pažemi. Sledujeme řeku, jak za zpěvu a zurčení odtéká do náručí svého krále, moře. Naše hlasy mezitím odumírají v tichu, dýmky vyhasínají a my, všední, ničím nezajímaví mladíci, cítíme, aniž bychom měli potřebu mluvit, jak v nás podivně klíčí zčásti smutné, zčásti milé myšlenky. Pak se zasmějeme, vstaneme, vyklepeme popel z vyhaslých dýmek, popřejeme si dobrou noc a ukolébáváni šplouchající vodou a ševelícími stromy usínáme pod velkolepými, mlčenlivými hvězdami a sníme o světě, který je opět mladý – mladý a líbezný,

jako býval předtím, než se mu zvrásnila tvář staletými spěchu a obav, předtím, než jeho milující srdce zestárlo hříchy a pošetilostí vlastních dětí – líbezný, jako býval za těch dávných dnů, kdy nás jako čerstvý rodič choval ve svém bezpečném náručí; dávno předtím, než nás svody civilizace odlákaly od jeho boku a krutý posměch nepřírozenosti nás naučil opovržení prostým životem, který jsme vedli, a prostým, vznešeným domovem, v němž se lidstvo před tolika tisíci lety narodilo.

„Co kdyby přišlo?“ zeptal se Harris.

Harris nikdy nedojmete. V Harrisovi se neskrývá žádná poezie – žádná nezkrotná touha po neuchopitelném. Harris nikdy „neštka a neví proč“. Pokud se Harrisovy oči zalijí slzami, můžete se vsadit, že je to proto, že si dal syrovou cibuli nebo si na kotletu nalil příliš mnoho worcesteru.

Kdybyste stáli s Harrisem v noci na břehu moře a řekli:

„Poslouchej! Slyšíš? Nejsou to mořské panny pějící hluboko pod zvlněnými vodami, nebo smutní duchové zpívající žalozpěvy za bílé umrlce uvězněné v chaluhách?“ Harris by vás chytil za paži a pravil by:

„Já vím, co to je, kamaráde, prochladl jsi. Pojď teď se mnou. Znáš tady kousek jeden lokál, kde ti налеjí tu nejjemnější skotskou, jakou jsi kdy ochutnal – než se naděješ, budeš zase v pořádku.“

Harris vždycky zná nějaký lokál, co je kousek a kde mají vytečné pití. Myslím, že kdybyste potkali Harris v ráji (pokud by něco takového bylo možné), okamžitě by vás přivítal slovy:

„To jsem rád, že ses tu taky objevil, starý brachu. Narazil jsem tady kousek na jeden příjemný lokál, kde si můžeš dopřát opravdu prvotřídní nektar.“

V tomto případě, tedy pokud šlo o spaní pod širákem, však jeho praktický pohled na věc přišel velmi vhod a jako na zavanou. Spaní pod širákem za deště není nic veselého.

Je večer. Jste promoklí na kost, ve člunu stojí dobrých pět centimetrů vody a všechno je navlhle. Najdete si na břehu místo, kde není tolik louží jako na jiných místech, která jste minuli, přirazíte k němu, vybalíte stan a dva z vás ho začnou stavět.

Je prosáklý vodou a těžký, pleská vás, padá na vás, lepi se vám na hlavu a dohání vás k šílenství. Celou dobu prší jako z konve. Postavit stan je obtížné, i když neprší, za deště se tento úkol stává hodným Sisyfa. Místo aby vám váš druh pomáhal, máte dojem, že si z vás dělá blázny. Zrovna když svou stranu krásně vypnete, on trhne za svůj konec a všechno pokazí.

„Ale no tak! Co to tam vyvádíš?“ zvoláte.

„Co to tam vyvádíš ty?“ opáčí. „Pust' to, slyšíš?“

„Netahej za to. Nešiko jeden, celé jsi to zbabral!“ křičíte.

„Nic jsem nezbabral,“ zakřičí na vás on. „Popust' to tam u sebe!“

„Říkám ti, žeš to všechno zbabral!“ zaburácíte a přejete si, abyste se na něho mohli vrhnout. A zatáhnete u sebe za šňůrky tak, až mu vytáhnete všechny kolíky.

„To je ale osel všech oslů!“ slyšíte, jak si brumlá pod vousy. Pak sebou stan prudce trhne a vaše strana poodskočí. Položíte palici a pustíte se kolem stanu, abyste mu řekli, co si o celé záležitosti myslíte, přičemž ve stejném okamžiku vyrazí stejným směrem a se stejným úmyslem i on. Honíte se kolem dokola a spíláte si, dokud se stan nezhroutl jako hromádka neštěstí a vy na sebe nezůstanete civět přes jeho trosky. Pak jedním dechem oba rozhořčeně zvoláte:

„No tak to vidíš! Co jsem ti říkal?“

Mezitím chce třetí z vás, který vyléval vodu z lodi, až mu natekla do rukávů, a posledních deset minut bez ustání klel, vědět, na co si to u všech čertů hrajete a proč ten zatracený stan ještě nestojí.

Nakonec se plátěné přístřeší přece jen tak či onak postaví a vy vynosíte všechny věci z člunu. Pokoušet se rozdělát oheň je bezpředmětné, zapálíte tedy lihový vaříč a shromáždíte se kolem něj.

Hlavní složku večere představuje dešťová voda. Chléb je jí tvořen ze dvou třetin, hovězí roláda je jí úplně prosáklá a marmeláda, máslo, sůl a káva v kombinaci s ní vytvářejí kašovitou hmotu.

Po večeri zjišťujete, že vám navlhl tabák, a nemůžete si tedy ani zakouřit. Naštěstí máte lahev tekutiny, jež v přiměřených dávkách rozveseluje a opájí mysl, čímž opět nabydete dostatečný životní elán k tomu, abyste se odhodlali ulehnout ke spánku.

Zdá se vám o slonovi, co se vám najednou posadil na hrud', o tom, že vybuchla sopka a odmrštila vás na dno oceánu, zatímco vám slon stále pokojně spí na prsou. Probudíte se a máte pocit, že se opravdu stalo cosi příšerného. Nejprve vás napadne, že nastal konec světa. Pak vám dojde, že k něčemu takovému dojít nemohlo, musí jít o zloděje a vrahy nebo požár, a tento dojem vyjádříte klasickým způsobem. Žádná pomoc však nepřichází a vy jen víte, že do vás kope a dusí vás tisíc lidí.

Vypadá to, že kromě vás má potíže ještě někdo jiný. Slyšíte slabé volání, které vychází odkudsi zpod vašeho lůžka. Rozhodnete se, že svůj život za žádných okolností tak lacino nedáte a zuřivě se bráníte, rukama nohama mácháte doprava doleva a celou dobu srdnatě křičíte, až nakonec něco povolí a vy se hlavou octnete na čerstvém vzduchu. Na krok od sebe matně rozpoznáváte polonahého surovce, který čeká, až vás bude moci zabít, a připravujete se na boj na život a na smrt, když vám začne pomalu docházet, že je to Jim.

„No vida, tak tos byl ty?“ řekne, protože vás rozpozná ve stejném okamžiku.

„Ano,“ odpovíte mu a mnete si oči. „Co se stalo?“

„Řekl bych, že nám ten pitomý stan spadl na hlavu,“ sděluje vám.

„Kde je Bill?“

Oba pak začnete z plných plic volat „Bille!“, zem se vám zhoupne pod nohama, prohne se a přidušený hlas, který jste zaslechli už dříve, vám odkudsi z plátěné hromady odpoví:

„Nestůjte mi na hlavě, slyšíte!“

A Bill, zablácená, pošlapaná lidská troska v nepatřičně agresivní náladě, se vyškrábe ven. Má zjevně za to, že k celé věci došlo úmyslně.

Ráno není ani jednomu z vás do řeči, protože jste v noci přílišně prochladli. Chcete se hádat, ale po celou dobu snídání si jen chraplavě nadáváte.

Proto jsme se rozhodli, že venku budeme spát jen za jasných nocí. Služeb hotelů, penzionů a hostinců využijeme jako ctihodní lidé za deště, nebo když zatoužíme po změně.

Montmorency tento kompromis nadšeně kvitoval. Nijak se nevyžívá v romantickém osamění. Nabídněte mu něco hlučného, a pokud to bude drobet přízemní, tím více zábavy si užije. Podíváte-li se na Montmorencyho, napadlo by vás, že je to anděl, kterého z lidem neznámého důvodu poslali na zem v podobě malého foxteriéra. Montmorency se tváří, jako by chtěl říct: „Bože, v jakém to žijeme světě špatnosti, kéž bych jej mohl udělat lepším a ušlechtlejším,“ a tímto svým výrazem dokáže přimět k pláči zbožné staré dámy i pány.

Když začal žít na můj účet, ani ve snu by mě nenapadlo, že si ho k sobě připoutám na delší dobu. Sedával jsem si k němu a díval se mu do očí, zatímco on seděl na rohožce a pohled mi opětoval, a uvažoval jsem: „Nic naplat, ten pes nepřežije. Odvezou si ho v kočáře do jasného nebe, nic jiného ho nečeká.“

Ale poté, co jsem zaplatil přibližně za tucet kuřat, která zardousil, poté, co jsem ho, vrčícího a vzpouzejícího se, odtáhl

za kůži na krku ze sta čtrnácti pouličních rvaček, poté, co jsem byl přinucen prohlédnout si mrtvou kočku, kterou mi přinesla k prozkoumání rozlícená osoba ženského pohlaví spílající mi do vrahů, poté, co mě udal soused za přechovávání vztekklého psa, který ho jedné mrazivé noci držel dvě hodiny v šachu v jeho vlastní kůlně, odkud se bál vystrčit nos, a poté, co jsem se dozvěděl, že zahradník bez mého vědomí vyhrál třicet šilinků, když si na něho vsadil, že v určitém časovém limitu zakousne třicet krys, začal jsem věřit, že by mu na světě přece jen mohlo být dopřáno nějakou dobu žít.

Montmorencyho představa o „plnohodnotném životě“ je toulat se kolem stájí, dávat dohromady smečky psů té nejhorší pověsti, co ve městě jsou, a vodit je na obhlídky chudých čtvrtí, kde se pouštějí do boje s jinými psy nevalné pověsti. Jak jsem tedy poznamenal už dříve, nápad přebývat v penziencech, hostincích a hotelech se u něho dočkal rozhodného souhlasu.

Jakmile jsme tudíž ke všeobecné spokojenosti vyřešili záležitosti týkající se nocování, zbývalo nám pouze prodebatovat, co si s sebou vezmeme na cestu. Sotva jsme se pustili do výměny názorů, Harris pravil, že jsme se toho jednoho večera nařečnili ažaž, a navrhl, abychom si zašli ven a trochu se pobavili, protože kousek od náměstí objevil jeden lokál, kde nám налеjí kapku irské, která stojí opravdu za to.

George řekl, že má žízeň (nepamatuji, že by někdy neměl), a jelikož jsem i já pocítil, že by mi kapka teplého moku s plátkem citronu pomohla ulevit od všech neduhů, debatu jsme jednohlasně odročili na další večer. Shromáždění si nasadilo klobouky a vyšlo do ulic.

Kapitola třetí

Domlouváme se na postupu. — Harrisův způsob práce. — Jak postarší hlava rodiny věší obraz. — George pronáší rozumnou námitku. — Slasti časného koupání. — Opatření pro případ převrhnutí.

Následujícího večera jsme se tedy znovu sešli, abychom prodiskutovali své plány a domluvili se na dalším postupu. Harris řekl:

„Nejdříve se musíme domluvit, co si s sebou vezmeme. Jerome, ty si najdi kus papíru a zapisuj, Georgi, ty si vezmi katalog potravin a někdo mi podejte tužku, dám dohromady seznam.“

To je celý Harris – kypí ochotou přebrat na sebe veškerá břímě, aby je následně vložil na bedra druhých.

Vždycky mi připomene nebohého strýčka Podgera. Nikdy v životě jste neviděli v domě takové pozdvižení, jako když se strýček Podger rozhodl vykonat nějakou práci. Z rámařství přišel domů obraz a opřený v jídelně čekal, až ho někdo pověsí. Tetička Podgerová se zeptala, co se s ním provede, načež jí strýček Podger odpověděl:

„Ale o to se už postarám já. Nikdo z vás si nemusí dělat žádné starosti. Já to zařídím.“

Načež si svlékl kabát a pustil se do práce. Poslal služku pro pytlík hřebíků a za ní pak jednoho ze synů, aby jí řekl, jakou velikost má koupit. Postupně tak oslovil všechny přítomné a zaměstnal celou domácnost.

„Wille, běž a dones mi kladivo,“ zakřičel. „Tome, ty mi zase přines pravítko. A budu potřebovat štafle a taky byste mi mohli pro jistotu donést židli z kuchyně. Jíme, ty zaběhni k panu Gogglesovi a řekni mu: ‚Tatínek vás nechává pozdravovat a doufá, že se noha hojí. Mohl byste mu půjčit vodováhu?‘ Marie, ty nikam nechod, protože budu potřebovat někoho, aby mi přidržel svíčku, a až se vrátí služka, musí zaběhnout ještě pro kousek provázku. A Tome! – kde je Tom? – Tome, pojď sem, potřebuju, abys mi podal ten obraz.“

Pak obraz zvedl a upustil ho, obraz vypadl z rámu a strýček se ve snaze zachránit sklo pořezal. Pak skákal po jídelně a hledal kapesník. Kapesník nemohl najít, protože zůstal v kapse kabátu, který si svlékl, a on nevěděl, kam kabát odložil, takže celá domácnost musela přestat shánět nářadí a začít hledat kabát, přičemž on poskakoval kolem dokola a pletl se jim do cesty.

„To tady nikdo v celém domě neví, kde mám kabát? Takové lidi jsem jaktěživ neviděl – namouduši neviděl. Je vás tu šest! A nemůžete najít kabát, který jsem si sundal ani ne před pěti minutami! Aby vás čert...“

Pak vstal a zjistil, že na něm sedí, a zavolal:

„Víte co, nechte toho. Už jsem ho našel sám. Než bych se od vás dočkal nějaké pomoci, to můžu už spíš říct kočce.“

A když uplynula půlhodina, kdy se mu obvazoval prst, a když se sehnalo nové sklo a doneslo se nářadí a štafle a židle a svíčka, zkusil to podruhé, zatímco celá rodina, včetně služby a posluhovačky, stála v půlkruhu kolem něj, připravena mu být k ruce. Dva lidé mu museli přidržovat židli, třetí člověk mu na ni pomáhal

a držel ho, čtvrtý mu podával hřebík, pátý mu podával kladivo, načež on hřebík vzal a upustil ho.

„No vidíte!“ ozval se dotčeně, „hřebík je kdovíkdě.“

A všichni jsme si museli kleknout a šmátrat po něm na zemi, zatímco on zůstával na židli, bručel si a ptal se nás, jestli ho tam necháme čekat celý večer.

Nakonec jsme hřebík našli, ale to už zase neměl kladivo.

„Kde je kladivo? Kam se mi podělo? Bože na nebesích! Je vás tady sedm, jenom tu civíte a ani nevíte, kam jsem zašantročil kladivo!“

Kladivo jsme našli, načež nemohl rozpoznat značku, kterou si udělal na stěně, aby věděl, kam zatlouct hřebík, takže jsme si museli postupně všichni vylézt na židli vedle něho a podívat se, jestli ji neuvidíme. Každý z nás ji našel někde jinde a strýček nám jednomu po druhém nadával do hlupáků a říkal nám, abychom radši slezli. Pak vzal pravítko a polohu znovu vyměřil a přišel na to, že musí tlouct v polovině sedmdesáti devíti centimetrů od rohu, což se snažil v duchu sesumírovat tak dlouho, až se začal vztekat.

Všichni jsme se tedy pokusili počítat a docházeli jsme k různým výsledkům a navzájem se na sebe ušklíbali. Ve všeobecném pozdvižení se zapomnělo na výchozí hodnotu, takže strýček Podger se musel pustit do měření znovu.

Tentokrát použil kus provázku. V kritickém okamžiku, kdy se ten starý pošetilec nakláněl přes židli v úhlu pětáctyřiceti stupňů a snažil se dosáhnout na místo, které se nacházelo sedm centimetrů od místa, kam reálně dosáhnout mohl, se mu provázek vysmekl z prstů a strýček se skácel na piano. Náhlý dopad jeho hlavy a těla současně na všechny klávesy vyloudil vskutku pozoruhodný hudební tón.

A tetička Marie řekla, že nedopustí, aby děti poslouchaly takovou mluvu.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Tři muži ve člunu.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.